

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

CRITERIUL VALORII

Indiscutabil, noia calitate pe care o proclamă actuala etapă de dezvoltare a țării și care, programatic, este înscrisă în programul stabilit de cel de al XII-lea Congres al partidului, are un înalt grad de înclinare și asigură creației artistice, mai corectivă și mai înaltă, deșigur, termenul de valoare, criteriul plurivalent al acesteia, în același timp, forta, mobilul intim care o propulsază pe orbita propriilor sale ascensiuni. După criteriul valorii se organizează de fapt însăși conștiința artistică.

Se pune așadar problema sincerității receptării care este despotrivă a creatorilor și a publicului. Sinceritate care nu se exclude demersului critic și, deci, criteriului ei mai exact al valorii și instrumentării critice a acesteia, deși, în multe privințe și din multe motive, aici se interferează și se pot interfera și multe pozitii contradictorii, subiective. Nu e locul detaliilor pentru aceasta și nici al amintirii unor situații, norme sau principii deja cunoscute. Ceea ce rămâne ca o permanentă de un accentuat simț al vieții și realității noastre literare, și nu numai atât, este însăși această problematică a valorii. Ea intervine în toate dimensiunile noastre și intervine în chiar aria de manifestare a talentului, este o postură, dacă vreți, a chiar opere literare. Și nu numai în faza sa finală, spre cititor, când este lansată beneficiind de instrumentația largă a criticii, a revistelor literare, ci și în momentul inițial, al concepției și elaborării acesteia, devenind — de ce nu? — în cazurile artistice cele mai profunde, chiar o problemă de atelier. În ce privește valoarea, înscrisă, de la ce pornești de fapt și în vecinătatea căror alte valori, cu ce acel ceva în plus care să facă din crea-

ția ta un fapt artistic în măsură să te consacre dar să consacre și o ascendență a fenomenului literar în general? Nu poți simți că care îți pun astfel de întrebări și încearcă să răspundă prin cărțile lor. Nu puțin sint tinerii care fac aceasta și mulți dintre ei încă de la debut, ceea ce este un lucru imbușcat și poate fi decisiv pentru propria lor evoluție. Aceasta denotă însă și un evident grad de maturitate care ține de acum de fenomenul literar însuși și de experiența care, numai în ultimii ani, să zicem, a acumulat noi altitudini și a produs, Joloc surpriză, niște cărți care se sprijină pe fulgerul de repede și fac o adevărată carieră printre cititori.

Argumentele comportă nuanțe multiple desigur, ceea ce este esențial însă și se impune de la bun început în această situație face tot obiectul valorii și implică tot criteriile acesteia. Valoarea care, trebuie să spunem fără nici o reținere, se definește prin ceea ce exprimă și angajează ea mai profund în conștiința noastră, adică o realitate în continuă prefecere, o țară, un popor, o istorie, o condiție a responsabilității înseși a omului ca și a libertății și independenței sale în întimă sudură cu cea a patriei sale cu toată problematica unei construcții eroice, fără precedent. Patrioticismul unei asemenea creații este un criteriu de valoare, o opțiune valorică, nouă, face corp comun cu însăși ideea de calitate prin care societatea noastră, în ansamblul său, și-a propus atingera unui nou nivel de progres și civilizație și poate să spera cu îndreptățire în aceasta, având argumente în ea ce permit să se edifice acum cu cel mai larg și mai categoric temel.

Lucaefărul

Shakespeareana

D. R. POPESCU

Unuind în iale, zice regele, am luat-o de sotie pe cununa noastră de ieri, azi doamna noastră, după îndemnul Cumintelor de bunăvoie sfaturile pe care ni le-ai dat cu acest prilej. Deci: în sala tronului din castel, unde se afla reșina, Hamlet, Polonius, Laertes, Voltimand, Cornelius, gentili și suita, regele le spune că deși tuturor li-e vin în suflet amintirea iubitelui Hamlet, al său frate, și s-or cădea inima tuturor și întreg regatul să închine tristeții, s-arate-n lume o frunte-nu-rerată — judecata biruind simțirea, cu înțeleaptă iale îl pomeneste pe iubitul frate mort, dar îndeamnă „a ne-aminti și de-ale noastre, cu o certă bucurie...”

„Si regele continuă: „deci tuturor, aici, vă multumim”. Pasămite pentru sfaturile înțelepte lor judecăți de-a o lăua pe Gertruda părăsă în circumstații războimului lor stat. Ca și cum, fără îndemnul lor el nu se urca pe tronul celuilui frate al său pe care-n nemeș multviteazul Hamlet, și fără rugămintea lor el nu s-a-ai fi urcat nici în patul reginei foste dină leri cununa lui. Sfatul țării, adică, îl obligă în fata amintirilor lui Fortinbras cel tânăr de-as lăua înapoi acele țări pierdute sub cheșăia legii de-al său tată și date multviteazului Hamlet, să ia în mîini cirna statului și în brate pe Gertruda, ca să întărească Danemarca...”

Hamlet cel tînăr asistă la toată această proslăvire a tatălui său de către unchiul său, aude motivele nuntii mamei sale, unchiului său care sint pur politice și strategice, și înțelepe, dacă vin din interpenența oamenilor de vază ai regatului... Hamlet înfă în nu s-a întinut cu Dabu tatălui său, cînd Claudiuș îl roagă să nu se mai împotrivescă țării și să se lepede de-acest zadarnic do-lu și să cucere la el (la unghi) ca la un tată. Lumea să afle că de „tronul nostru, tu esti acelu care-ți mai a-propoe”. Să rămîna în Dania, să nu mai plece la studii în Wittenberg, îl roagă unchiul ce vrea să fie socotit ca un tată... Rămîi aici, Sub ochii noștri-n tînă și

Continuare în pag. a 7-a

CONFABULE

Fluturile

Un flutur, abia născut, zbura din floare în floare bătîndu-și din aripi, cum își bătuseră genele. Era frumos colorat, plutea cu grație, ca o petală lăsată de vînt, tînuind și trompa lungă cu care ajungea la nectar învîrît în spirală pe spată. Sărea în aer ca o rază de soare lovită de oglindă, iepurașii, care nu se mai sîturau să privească, căzuseră pe burta, cu gurile căsate.

— Minune, zicea unul.

— Splendoare, țipa altul.

Așa ceva nu mai văzuseră, e drept erau și foarte tineri, abia învățaseră să deosebească varza de morcov și vulpea de urzică, dar erau în stare să deosebească urmele șarpei pe piatră etc. Unul dintre ei chiar se înamora de ideea filia „frumoasă, ușoară, duclindu-și trupul numai între flori, în lumina și căldura soarelui”, fără nici să bănuiască măcar că „din păcate, din ouăle depuse de fluturii înseși în omizile”, cu totul deosebite ca viață de păriții lor. Ele n-au alta de făcut decît să mănînce. Fîind terribilore, atacă plantele: le distruge frunzele de rămin numai peidru”. Zădăria după fluturii dîndu-și ochii în poște cap ori de cite ori credea că este privit, călătînd micile ofurturi și mănîncîte spăsmate ale pleptului. De aceea, să-

bise foarte mult, începuse chiar să cadă pe o parte și pe alta, ca o plînză de ploaie, în vîntul care îl împingea mai vorbea cu nimeni, nu mai mîncea și nu mai bea, murea ca o casă părăsită de stăpîn. Părișii lui, prietenii familiei nu mai știau ce să facă, în afară de valete. De vînt se vîltau foarte frumos, tare și convingător.

Tipetele lor însă nu-l tulburau pe fluturas care zbura, cum am spus, tot din floare în floare, urmat de bietul iepuraș înamorat. Nici chiar aducerea joltei iepurășului cu copiii de gît și de mîna nă a întrerupt această sălbatică tortură. Ci numai epuizarea, iepurașul nemalnutrit să se ridice de sub o crenguță de zmeură. Zăcea cu capul întins pe o lăbuță, încercînd să-și privească pentru ultima oară vizul, cînd... sus ochii lui se petrecu minunea prefacerii unei omizi. Între-un fluturas la fel de frumos. Vînzînd asta, cu scribă, se ridică anevole și, călătîndu-se, se întoarce la ai săi, nu înainte de a-și ascultat copiii pe burse cum îi descîntă: „Dacă fluturile este simbolul dragostei, al vieții fără griji, brutală nevoie de toate zilele, lupta pentru hrană e reprezentată prin omida”.

Iulian Neacșu

REFLEX

Poem de primăvară

A face totul cînd totu-i și-o stea ce ne ară,
A face totul cînd totu înseamnă și toți,
Mai simțim că e frig, mai vedem că e seară
Și ni-e și cald uneori precum roa între roți,
Ne mai plîngem, mai stăm unii-abrupți ca pe-o scară

De tren unde-avem și părinți și nepoți.
Se mai suie, mai pun unii piatră pe piatră
Și fac trepte-ntr-un turn de-nvală, propit,
Pe-afli clipa-i răzbuin, nu îl lasă la votră
Și îi rețese-n stîmbsarea ei la inimă;
Totu-i razea ce-o dăm, legea-n noi mai curată,
A face totul cînd totu-i și-un crin ce-a-nflorit.

A face totul cînd totu-i și-o lacrimă, poate,
Un armistitiu cu însăși starea noastră de-a fi,
O piramidă ce-o înim și-o ducem în spate,
Cu încordarea sfîntă-a unui joc de copii,

Muzica ta și severă și ghea liberatote
Tu care-ți ceri să-ți găsești piinea în fiecare zi.

A face totul cînd totu-i și-un vis pe aproape,
Și totu-i și scris, parcă, și totu-i și spus,
Cite-un sat avem toți și-un oraș prin ploape,
Niște văi care țîn berze-ablabe pe sus,
O cîmpie ca dulce-nrămată de ape
Și-un deal lin care-a plîns și se sbate nepus.

O mai frumoasă-a ta, dulce-nchinare și, vie,
Sacră dreptatea cu care ne operi mereu,
A face totul cînd totu-i și-o aripă-acum care-nvie,

Și totu-i și-o liniște, pace ca a unui curcubeu,
A face totul, a-ți spune pe nume și - fie -
Țară să nu și se pară nici mult, și nici greu.

A.I. Zăinescu

Contemplație și răscumpărare

Un poet „cu inima de seară” este Dan Laurentiu, a cărui „stare de grație” înfloreste întotdeauna crepuscular. Trăirea / sală vespereală este o ale unei sensibilități poetice aflate la polul opus solarității la care aspiră alți poezi. Dan Laurentiu își trăiește reveriile pe fondul unei gândiri filozofice proprii, dar și pe acela al unui temperament liric predispus izolar. Pentru o asemenea structură, soarele este „faute éblouante”, „lumina feroce a soarelui” este prea crudă. Iată de ce retragerea sau aspirația retragerii în umbra peșterii este o tendință deseori manifestată, iar „Poetul clopîndu-și peștera crepusculară” o imagine semnificativă pentru una din ipotezele celui poetice.

Pentru Dan Laurentiu ceasul crepuscular este vremea unei împliniri interioare a efortului spiritual: „fericit este sufletul meu / scufundat în tăcere și așteptare / stau singur și ascult amurgul / cuercîndu-mă ca pe o cetate părăsită”.

Solaritatea inhibă prin exces, vespéralul, dimpotrivă, este condiția ideală a afirmării subtilelor energii sufletete, în proiecte interioare: „Să fie vremea pe inserate / încet să te întorci pe drumul curat al vieții tale cu un inger de mină / să fie vremea pe inserate / a și deodată abstrahu tău cine / a dulmecînd primăvara / să-și aducă aminte că a fost lup”.

Cele mai pure acorduri ale vibrației poetice a lui Dan Laurentiu se nasc în ceasul amurgului, cînd trăirea este deplină, sufletul se dilată, imaginea atinge sublimul.

„Inima de seară” a poetului își confruntă unori palpitul cu acela al unui alt poet european vespéral, Georg Trakl, abandonîndu-se unui sentiment inefabil: „Aripa sărată a noții de primăvară / îl duce în zbor pe cel care-si uită / femela în casă și cade / pe cîmpul alergic spre rezonanțe verzi / și fumul dulc arcuindu-se / din pietre larilor și penatilor / nici astăzi nu va fi coalesitor”.

Trăirea crepusculară singularizează în chip definitoriu fînta poetică a lui Dan Laurentiu. Amurgul nu este numai ceasul cel mai petic al sufletului, dar și starea de melancolie nostalgică, asociată cu un anumit sentiment al extincției.

Starea crepusculară țese vîntul vibrațiilor poetice suave, difiane, în care își plîmbă conturul himerice lumii interioare: „vîntul liric, eleclică se transpune vizual, cu rezonanțe emoționale de o rară subtilitate și de o inegalabilă eleganță”.

Dan Laurentiu este un poet liric, al cărui univers se constituie stilizat și ceremonial în atmosfera vespereală, în care se oficiază tainice și triste ritualuri. Poezia sa este adesea lămăntație discretă, desfășurînd un imagiim prefos. Emoția acestei poezii este răsfrîngere a încercărilor meditative și a forței de transpunere reflex feeric și secund al unui fond gnostic care

Sultana Craia

Continuare în pag. a 7-a

● În acest număr: ● Cronica literară ● Poeme de Nicolae Dan Frunzelat ● Dintre suta de catarge ● Cartea de debut ● Viața cârților ● Fantasticul, dimensiune a „prozei scurte-moromite” de N. Ciobanu ● Atelier literar de Geo Dumitrescu ● Sport de Fănuș Neagu.

„Primăvara” - gravură de Marcel Olinescu

Glose moromețiene

3. Sălcimul însuși reprezintă pentru Moromete cele trei lucruri esențiale: loturile de pămînt schimbate și cînd ar fi vorbit alt am... — soțiile pe care și învidia vecinului și al treilea mîndria lui Moromete, arbele falnic flînd prinse celiții copaci egalul lui între oamenii stînd pe poiana lui locan. Cînd se gîndește să-l taie, stăpînul familiei își formulează aceleși trei postulate: „După încă o ploaie aceste uluci o să-si rînjesc dinții negri spre casă” (p. 77) — situația lui socială, perimetrul proprietății, prestația în te vechi; imagine mixtă, vegetală și animală, „ulucile” care-si „rînjesc dinții negri spre casă” amintesc de rinjetul cailor, sugerînd începutul unui proces de degradare. Încă o dată, discutîndu-și situația socială — prevalentă în sistemul etic moromețian, intrucit nici către politica nu se îndreaptă în mod real (deși are talent și este ademenit adesea de către Aristide), nici către familie — apare preferința pentru imagini din regnul animal. După situația „ulucilor” Moromete se gîndește imediat la discuțiile din parlament: „Domnule, ce discută ei în parlament, exclamă deodată enervat ulindu-și talpa descalță peste firea de porumb. Ce înseamnă situația asta? se supără el. Păi dumneața mea îl dai scama că loază omeneia, să cu ochii pe line să vadă ce faci!!!” (p. 77). „Toată omeneia” înseamnă toți țărani care sint interesați de prețul cerealelor, avînd în vedere că se anunță un an bogat și statul poate pretinde impozite mai mari, poate schimba preferințele (cerealele sint fondulul discuțiilor politice, în timp ce se gîndește la „parlament” Moromete stă „cu talpa descalță peste firea de porumb”). Situația familială încheie ordinea raționamentelor: „A dai ploaiei consistă apoi, la sfîrșit, cu un glas cu totul schimbat ca și cînd ar fi vorbit alt am...” — soțiile pe care și învidia vecinului și al treilea mîndria lui Moromete, arbele falnic flînd prinse celiții copaci egalul lui între oamenii stînd pe poiana lui locan, dîndu-se prioritate celei sociale — gardul — tocmai pentru că mîndria personală, „bucuria de a se lăsa în voia firii sale”, prevalează în gestul tăierii sălcimului — ambliția de a avea un gard nou, de a-și învăța copiii pe propria lor piele să nu se avînte în comert (vezi soțiile sceptice pe care și le face în privința ciștigului lui Achim la București, vezi cum i-a trimis la munte cu griu anticipînd uezul). Sacrificiul sălcimului se petrece simbolic în duminea de Rusali, dis ele dimineată, într-o ploaie caldă și un exercitiu premîntar la care se succed sacadat răspunsurile „Prezent!”, „Lipsă!”. Pe fundalul scenei se desfășoară un ritual popular de cinstire a morților: „Vaierul cîmîlîrului răzbatăea acum printre

Nicolae C. Gorgescu

Continuare în pag. a 6-a

Ecoul cel obștesc

Lui GOGA

De cite ori imi amintesc de încă argisitul mire de metafizică jeliere pentru trecutul românesc, mă luminez. Și-nmărmuresc cînd pietrele din cîmîtirea în secol de dezamăgîntă trezor, invie și-l cîntesc în falul lor dumnezeiesc, cu o blîndețe peste fire încit ecol cel obștesc al cîntului de pătimire și stele din cer — vorbesc despre Poet și nemurie.

Gheorghe Pituț

JURNAL DE POET

Clopotele lui Bartok

Cit de mult este Bartok și al nostru, cit de adinc a fost atins sufletul său de muzica ancestrală a Maramuresului am aflat-o într-o dimensiune de vară la Suceviță, ascultînd bătaea de sîrbătoare a clopotelor acestui turm de lemn ce curge în slavă în ritmica aceea a inimii și a sufletului atins de dorul ascensiunii nesfîrșite, bătaie în rotocoale și umbre penetrînd vîntele ca și aripile cherubilor de miazănoaptea. Sucevițelii, bătaie cosmică ce vine de cîncolo de timp și spațiu, cade ca fructul de foc pe cranga de aur, bătaia cea de pe urmă și dintii pe care maramureșii au cules-o și au păstrat-o din vremi imemorabile în cîntările lor nemuritoare în acea Horea Lună în melosul primordial pe care savanții îl aud cutremurător în acest sat ancestral printre cele mai fericite de pe pămînt care este satul Maramuresului. Bartok l-a cules acest melos, s-a pătruns de acea bătaie a bronzului clopotelor pe care a strămutat-o întreaga în opera lui pe care o recunoști de departe și din aproape prin vestita lui carte asupra „Muzicii populare a Românilor din Maramures” tipărită la München în limba germană în anul 1923.

Sărbătorindu-l pe Bartok, sărbătorim și acel melos de uriasă forță ce stă la temelia dorului nostru după cele nesfîrșite ale de fierbinte păstrat pînă astăzi în sufletul Maramuresului.

Ioan Alexandru

PREMIILE UNIUNII TINERETULUI COMUNIST

Vîrsta sentimentelor

Poezia Doinei Uricariu formează un peisaj senzorial din care se hrănește sențacul ei discurs liric. Îar dorința amplă își află satisfacția o dată cu intrarea în legile și ordinea lumii înconjurătoare. O bucurie a descoperirii de sine prin intermediul existențelor care își împărtășesc toate plăcerile destinului comun fac din universul acestei poezii locul privilegiat unde cruzimi și purități concură pentru a construi o speranță de perfecțiune. În aventura textului, trăirea nu-și alterează capacitatea reflexivă, fiecare poem însemnînd o implicare, dar și o detașare de virtualitățile evenimentului. În volumul „Viață” fericite, recent distins cu premiul U.T.C. dar și în volumele sale anterioare („Jugastru sfîla și Vindecări”), Doina Uricariu dovedește a fi același poet dotat cu o sensibilitate inteligentă, de excepție, permițîndu-i ca, pornind de la experiențele cele mai concrete ale realității, să ne aducă în contact direct cu conținutul său subiectiv sub spectrul căruia contemplă existența. În centrul acestei cărți stă

copilăria ființei, a lucrurilor, a sufletului însuși, clipa revelatorie în care materia și pășăie condota formelor amorf, optînd pentru neliniștia istorie a viului („O suflet ce copil te-arăți / nădăduind s-adau obrazul lumilor spre tine, / întîzi o mină și pe virfuri te ridici / și bilbi numele minunilor puține / și nu ajungi, te-nalți pe cărămizi, / te cateri ori rîvesești, lovînd c-o piatră, / mărul aprins ca felinarul între crengi, / întîndu-și viermele ca pe-o festilă moartă” — O suflet ce copil te-arăți). Astfel, pentru Doina Uricariu nu inventația și imaginarul sint revelatorii, ci descoperirea și dezvoltarea întimplării comune din care leu naștere esențele definitorii ale umanului. Obseși și realități palpabile locuiesc împreună definitiv exact spațiile de manifestare al istoriei individului, căreia doar luciditatea îi poate preciza căile de urmea pentru a-și impune speranțele și a-și domina suferințele și indoliile („Și cum îți povesteam / un vis înalt pînă la suprafața trezii / dezvoltîndu-ți îngrămădirea de lucruri văzute aveva / și cum din nou zăream pămîntul, / vrajba, nisipul din somn adunat / și aduse încet către tine ca să le poți locui” — Ostrovul).

Dîncolo de calmul și seninătatea care se degajă copleșitor din acest poem, această inteligență, remarcăm libertatea artistului de a investiga o psihologie a comportamentului, specifică vîrstei ce descoperă lumea prin simțuri, o estetică a gestului obișnuit („De la tine la ingustul hotar înclucim un pas nevăzut, / o pîncuță ciudată / ca și cum piciorul s-ar potolci // și trupul ar cădea în lumea cealaltă, // și numai astfel cerul gurii ar deveni / imblinzitor de cuvinte / „bici”, „bucăci” de zahăr”, „repetă” / iar ochiul mai mult decît adăuceri amăruite. Tu, estetică, nu ești” se aude / o halpavă visare-mușcă din lucruri / conturele clare — Ingustul hotar imaginari). Aici, hotarul dintre înfășurarea umană și ceea ce i se poate substitui nu mai

Andrei Roman

Continuare în pag. a 7-a

CRONICA EDITIILOR

Scrisori către Ioan Bianu (II)

tudor Vianu îl caracteriza pe Ioan Bianu ca pe „un exemplar uman alidulor pentru ceea ce poate obține, în orice domeniu al activității publice, sinteza patriotismului, a pregătirii de specialitate și a conștiinței datorice”.

Între-adevăr, unora le este mentit să realizeze ipoteza zîmului increment, această sinteză neamului, altora li s-a urzit, mai modest, să ridice ziduri de țările. Ioan Bianu face parte din a doua categorie, el avînd orgoliul cititorilor care, ridicînd mănăstirile pe spețele și întru viziunea lor, abia dacă vor să-si lase numele scrijelat în piatră opacă din pronaos. Jertfa acestora, văzută peste timp, da sensurile unei continuități și ridică pe oameni din vremuri la semnificatia unor piedestale.

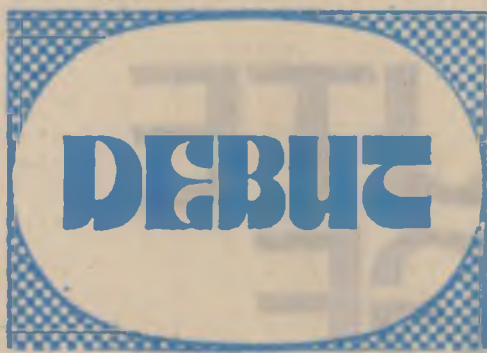
Iată că prin cetirea acestui solid corpus de corespondență figura lui Ioan Bianu capătă mate și lini întretinătoare, imaginea lui devine un tablou în care se călca și mai de departe, ca efigie, dar și mai de aproape, la amănunt dator de sens, omul în lucrările lui diurne. Iarși trebuie să spun că această personalitate se pretează prin excelență la monografie dar și la personal de roman.

În prefața ce însoțește volumul II, Marieta și Petre Croicu dau o „clasificare” a variatorilor cunoștințe și preocupări ale lui Bianu, așa cum reles ele din această corespondență. Între acestea, marile actiuni de cercetări în bibliotecă și arhive străine și de adunare a documentelor atîntătoare de istoria și cultura românilor găsește în Bianu un apărător nedezămîntit. Într-o primă etapă asemenea cercetări au fost întreprinse de Tociulescu, N. Densușianu, Odobascu, Hasdeu și de însuși Bianu. Ele au fost continuate apoi de mulți alții, de pildă de Ioan Bogdan, care avea să refacă o parte din „Itinerarul” lui Bianu. Scrisorile dau seamă despre etapele acestor investigații, adresanți li li za pe bibliotecarul Academiei cu ultimele descoperiri, li cer sfatul cum să facă să parvină ele în țară, li cer fondurile necesare. Bianu a fost taxat nu o dată de „ardelean zgîrcit”. Era doar un gospodar înțelept. Întreținea ca acela trimis în „misie” să nu facă un voiaj de plăcere, ci operă de folos național. Cînd rapoartele, căci multe dintre aceste scrisori nu sint altceva decît mistre rapoarte de activitate, dovedeau scrupulozitatea emitentului, „zgîrcitului” Ioan Bianu făcea tot posibilul și îi trimitea fondurile necesare. Trimitea, din deopotrivă de tipărituri al Academiei, cărți pentru personalitățile cu care solul intrase în relații, li se adresa el însuși, le făcea invitații de a vizita țara, într-un cuvînt, făcea totul pentru a întoarce în folosul Academiei Române fie și un pînismean beneficiu. Politică lui față de donatorii Academiei răsfrînge, de asemenea, o mare stîlț a relațiilor culturale. Biblioteca Academiei posedă multime de cărți și documente cărora dacă li s-ar face istoricul achiziției, dacă s-ar dezvoltă strategia și tactica pe care Bianu și „corespondenții” săi le-au ripist pentru a le aduna în acest for, ne-am trezi cu adevărate povestiri din care nu lipsește suspansul.

Aspectele politice pe care le evidențiază această corespondență sint, iarși, de o mare complexitate și ele pretind analiza istoricului de specialitate. E destul să pomenim aici că Bianu a corespondat cu aproape mai toți memorandistii ardeleni și că a știut în bună

Gheorghe Suciu

Continuare în pag. a 7-a

ion buga Strigățul

In marea gară a orașului, o lume amestecată fremătă în culori strigăte, și priviri lungi, dăruite la despărțiri, roțunjii și înțepate de voioșie la revederi.

Călători și insotitori, personalul gărilor, trenurile și vagonetele de marfă efectua inversibil mîșcarea lor, după acel itinerariu nevăzut ce-l purta fiecare în sine. Nimeni și nimic nu ar fi putut opri acest mecanism uriaș și monstruos din vibrația lui. Și, mai ales, nimeni nu ar fi putut auzi nimic precis, coerent, în acel zumzet haotic, risipit pe sub bolțile gărilor supraaglomerate.

O ureche atentă desprinde totuși un strigăt care se repetă insistent, urcînd. O femeie (frânzăuică, se pare) repetă disperată numele fetei pe care o pierduse în forfota multă; și a început a striga ușor, crezînd că fetita e în apropiere, apoi strigățul creștea, femeia lutea pasul de-a lungul peronului, apoi mersul ei se făcu fugă și la fiecare pas scoțea același strigăt plin de o sfîșietoare așteptare: *Louissette! Louissette!...*

Cineva parcă îi bătea tactul pentru că striga la distanțe matematice exacte pe același ton, cu deznădejdea omului care, într-o lume străină, nu mai avea nimic altceva decît strigățul.

La început, mulțimea se prăvălea haotic și

nepăsătoare; nimeni nu auzea nimic, chiar dacă se striga la un metru de ceilalți; dar nu ei erau strigații. Disperarea s-a dovedit totuși o forță care străpunge. Cîteva mame au înțeles pe cea nenorocită, s-au oprit, au privit gesturile mecanice și febrile cu care-și căuta mama străină copilul răătăcit, apoi au început să privească în jur, poate vor zări pe Louisețte sau vor descoperi-o printre trenuri, în vreau vagon sau orîndine. Una din femei, fără să-și dea seama, a început să strige repentin, ca și mama străină, același nume, aproape cu aceeași panică. Au urmat încă vreo cîteva, apoi o lume tot mai numeroasă se oprea ca lovită de un obstacol neprevăzut, cuprînsă în acel amestec de spaimă și nedumerire. Inceț-înceț, incidentul s-a transformat într-un eveniment general, a luat apoi aspectul unei adevărate nenorociri publice, deși nimeni nu știa nimic precis, dar toți strigau cu disperare acel nume străin al unui copil căutat.

Strigățul creștea necontenit, urias; se involbură în bolțile înalte ale gărilor, iesite din sute și mii de piepturi, îndreptat spre niclunde și spre oriunde, alungînd din piepturi cu furie, înțit vibrau peretii și acoperișul, gemurile chioșcurilor și ale oficiilor gării.

Mama nu se mai auzea, poate nici nu mai striga; oricum, ar fi fost inutil să mai strige cînd loca era un strigăt ca vîietul revărsării de aose multe, într-o dextantă infernală și amenințătoare. Multimile care forțeau în jurul gării s-au adunat pe la intrări și, deși nu știau nimic, s-au trezit strîngînd același nume. Strigățul s-a revărsat urias în străzile vecine, apoi curgea prin mulțimile ce umpleau bulevardul și pietele aglomerate și se arcea, coplesitor și reversibil deasupra orașului întreg.

Louissette a fost cuprînsă și ea în acest freamăt colectiv, dar nici nu a realizat că e vorba de ea și nu numai că nu a răspuns dar s-a alăturat aceluiași strigăt chinându-și cu nedumerire răspuns, ar fi fost absolut inutil, pentru că un singur răspuns la atîta strigare ar fi însemnat cît o lacrimă în Sahara.

Nimic și nimeni nu mai exista în oraș decît strigățul multîmil ca un diluviu necrutător. Nici o forță de pe pămînt nu ar mai fi fost în stare să stăvilească acest lures.

Ziua de vară, toridă, zămislise încet, încet pe bolta o mare de apă prînsă în țesătura unor nori gri, gata să se prăvălească asupra orașului ca un văduv urias. Primele fulgere nu au fost observate dar cînd ploaia s-a întetit și fulgerele săgetau tot mai amenințătoare aproape de pămînt, lumea a început să-și revină, să se oprească din strigare și să se adăpostească. Strigățul se stîngea încet ca un foc sub ploaia bozată și răcoritoare, apoi cîteva eouri îndepărtate și, în sfîrșit, o mare tăcere și singurătate.

Sub ploaia nu mai rămăsese decît mama străină care-și descoperi, la lumina fulgerelor, copilul pierdut.

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

calm, soptit, dar fără zăbucium interior... „Plinea noastră cea de toate zilele...”, zice fără ardore, fiindcă: Ce-o fi făcînd băiatu-acum? S-o fi în-sănătoșit? I-o fi greu singur... Și chiar zice tare: „Mă-nne-o nouă astăzi...”, mai zice, speriat, că s-a abătut de la rețuță, nestăbîlindu-se, totuși: Numai de și-ar găsi o fată care să-și tină la el... da, asta; și-și tină la el tare... asta e.

„...Mai avem hopu' ăsta...” își spune bărbatul, calm, întins pe spate.

„Doar n-o fi foc...”. Numai să fim noi sănătoși să muncim ca să putem plăți și astea trei luni gazda... Pe urmă răsuflăm mai ușurat, ei termină facultatea, noi mai stringem banii, că nu se știe... și ne mai întremăm, că uite: curtea aia stă să cadă de putredă... Și chiar zice tare: „Curtea asta e putredă”. Și nu ne duce pe noi în ispită” continuă femeia, abia soptit, și auzind vorbele bărbatului îl somează: „Păi, să faci roșu de scîndură” oprindu-se din rugă și chiar întorcînd capul dinspre colțul răsăritului spre omul ei, cîteva secunde, după care își reia poziția de mai înainte. „Nu-i chiar așa ușor” răspunde bărbatul, fără să se mire de intervenția ei, ca și cum el știuse că or să vină acele vorbe ale ei; o simte cum se chinuie să-și aduna stăduțele spre răsărit în timp ce el își aduce aminte de ce le spune flui lor: „Nu există Dumnezeu, mamă!” și întrebarea speriată: „Mamei, „Nu mai vorbi prostii! Atunci cine există?”, și răspunsul băiatului: „Nu există nimeni mai presus de noi. Sintem doar noi; eu și mamele și tata și ceilalți” și mama: „Tu te iei după alți tărtoari: cărțile” și explicatia lui: „Făi femeie, băiatul ăsta zice așa: cum crezi tu în Dumnezeu, dacă crezi, așa crezi el în ceva care se numește natură, oameni!” și apoi retragerea definitivă a mamei: „Da! noi sintem bătrîni, măi bălețe!”.

„Ce folos” se uită bărbatul la rusa intreruptă a femeii „ce folos...” repetă în gînd. „Amin!” zice femeia, sfîrșindu-și rugăciunea, mulțumită.

Se urcă în pat, alături de bărbat la perete. Rămîn un timp tăcuți, cu ochii deschiși, privind fără țintă în tavan, ascultînd foșnetul usor al nucei din fața casei.

„Ai scris?” întrebă deodată femeia, cu glas scîzut, ca într-o altă rugăciune mai apropiată de inimă lor. Pune întrebarea absent, de parcă nu

poeme de nicolae dan fruntelată

SCRISORI DIN TRANȘEELE TOAMNEI

Prima scrisoare

Draga mea, încep să-ți scriu din tranșeele acestei toamne înțepenite în aer dulce și amăgitor, a fost prima zi de război cu mine însumi, cel încercat de pre-udecâți civile și de amintiri, ca o mină antițanc iată, nici nu știu cum să-ți spun să trăii, iubita mea, lumina mea, dau onorul și ridic mîna la inimă ca la o armă simplă dar ucigătoare căldoreasă fără tine în companii de frunze dorm pe un pat de fier care pare cartea lui Hasek de unde - a fugit eroul cu capela chezaro-crăiască învîț să mă opresc, să mă abțin, să mă întorc în jurul axului meu simțind că există necunoscutii imi suflă în ceafă - ce mulți bărbați în tranșeele toamnei! - va fi o seară scurtă de pace cînd se va opri canoada singelui în timpurile neliniștite va fi o seară cînd se va permite prin ordin scris și ștampilat la rînd să vin să te privesc, oii, o seară apoi, de la capul, la ordin exact pasul meu de urs cafeniu va suna aproape-departat fiind și dorind, să trăii, iubita mea, lumina mea!

Somnul soldaților

Cîte parade militare și civile sînt în somnul soldaților! priviți dormitoarele lungi ca niște linii de bătaie în care armatele au fost otrăvite în somn aerul obosit se plîmbă de la unul la altul se ia ca o parolă, se aruncă din plămîni în noaptea incertă de toamnă cîte parade militare și civile sînt iată! pe caporalul adolescent cum se crede un Napoleon total, cum cere atențiune și la dreapta, la stînga se simte în pat ca într-un locaș de tragere și n-a primit de trei luni vești de acasă iată! pe cel mai timid dintre ei cum își mișcă buzele hotărînd definitiv în fragoșe și-n luptă parcă-ar avea în față un Ev Mediu strălucitor, îmbrăcat în armură și ei ar purta eșarfa iubitelor pe care le-a sărutat în gînd iată se-nîmplă, se mai întîmplă toate clipele lumii în somnul soldaților oră, pun griu, pășesc mașini uriașe urînd pe poligoane de griji, vorbesc soțiilor, mina arde cerceafol aspru, cînd caută creștelul dulce-al copiilor, continuă mișcări, unu-doi, unu-doi dau onorul, trag în ținte pierdute ce corăbii fantastice, dormitoarele și șansa plutonului dintre viață și somn la ore mai calme, la vise mai multe cîte parade pe-un ecran împuscat de trompetel sunînd deșteptările somnului soldaților, o speranță cărînd amintirile, dorul, mirările.

Ordin de zi

Adunarea la mine, vreau să vă-treb cum s-a pierdut soldatul acela din compania ce tropăia spre front cel cu manta din petică cazone ca un rege hippy al armatelor cel hotărît să folosească reglementor toate cuvintele dicționarului lumii soldatului unui imperiu de hirtie, Iosef Svejk.

S-a pierdut, s-a pierdut, companiile ridică din umeri, tribunalele răfoiesc în disperare dosarele apelul de seară nu mai are farmec nici chiar războiul nu mai are farmec rămîne urît, și trist, și fără glorie soldatul Iosef Svejk a sărit gardul cazarmii fugind de-a dreptul în istorie

Se vorbește în oraș

Se vorbește insistent în oraș, pe toate străzile și gardurile, despre pace primăria trage duminica salve de porumb și femeile spală rochiile albe, uzate și vecinii scot din pivniți vorbe uzate le gustă, se-mbată ca niște marinari expulzați din furtună e-ati de bine în oraș

marian zambira

Vinovat în albastru

- Tu ești conducătorul
Răscoalii niferilor
Impotriva amurgului ?

...Vinovat în albastru
Încă mai priveam copilul
Ce-alunga tirzul din paserii

Vis

Minat de stele surideam sub ape
Dulci pești se răscoală în vise
Și se-nălțau prin teritoriul interzis

O arcă sosită din neștiutul fum
Își mai certa matrozii risipiți prin alge
Femei cu chip de zare
Interogau solemn ingerii de sare
Însingurate liniști
Încercaseră mîrea
O frunză rătăcise marea

Minat de stele
Surideam sub ape...

Vis

Prin rezervații tănuite-n rouă
Suav imperială alergai
Mireasă îmbrăcată-n mai

Biseareci în albastru-ingenunchiau
Baionetele de fluturi singurau în cînt
Din ochiul paserii mai cobora un sfînt

Prin mine alerga un foc de fruct
Eram mai înlucit de stele
Și mă lăsam furat de iele

Suav imperială alergai
Mireasă îmbrăcată-n mai

titu șerban

● Titu Șerban este un tînr care, terminînd liceul, pînă la examenul de facultate, lucrează muncitor în una din uzinele patriei. Și-a învățat repede meseria, așa cum a învățat și arta poeziei cu care a venit, poate, dintr-un trecut îndepărtat. Versul său, dragostea sa față de frumos, se conturează în poezii care spun mai mult decît pare că urea să spună. Uneori cite o poezie întreagă, altele cite un vers, te impresionează, te fascinează, îndrăgindu-ți conștient că scrierile știu ce să spună și de multe ori chiar și cum să spună.

Virgil Carianopol

Superlativele omului simplu

Soarele, poetului săpara și noaptea,
sub razele lui tremură moartea.

Pămîntul poetului înverzeste și iarna,
cu miremele lui se purifică toamna.

Griul poetului îi treieră inima,
din piinea lui crește și minime.

Izvorul poetului este și motce
pe apele lui plutește liberă arca.

Casa poetului nu are tavan, pereți, dușumea,
și totuși, nu o învâluie nici ploaie, nici vînt
și nici nea.

Masa poetului e pregătită de cele mai culme
furnici
el mestecă trist mîruntaiele unor antici amici.

În patul poetului, grai se divide materia,
perna poetului e mai aspră ca perle.

Luminată e ușa

Pun o piatră de entuziasm
la gura rîului care seamănă leit cu trecerea noastră
și îmi înmiresmez prezentul cu o floare
de viitor.

Nici o toamnă nu se înverzește la față,
dar cui îi aparține vînt
Luminată e ușa deschisă întotdeauna
cu o cheie de aur.

DINTRE SUITE DE CATARGE...

leontina nedelcu

● Pentru Leontina Nedelcu poezia este un „simptom necesar” (în implicările ei descifrate existențiale), sincopat, eliptic, cu densități remarcabile unora, poezia ei se cere citită atent, concentrat. Efortul nu este de prisos. El își dezvăluie imagini pe care o și trece cu imprudență. Punctind emoția prin cuvîntul bine ales („Și dîra unui negru fum / Împrezește ceșurile” — ar spune poeta) Leontina Nedelcu construiește cu abnegație și îndrăgire, începători de bun augur.

George Alboiu

Limpezime

O veche stampă colorează aerul
Vulturii au restituit în zori
prețioasele perle, din pură întâmplare
ochiul nu mai știe să măsoare
Un șir de sturzi au înghițit diminețile
Și dîra unui negru fum
limpezeste ceșurile.

Fără titlu

Vina de o naște frigid
e nepotată
Grădina cu pariuri și roze
tresaltă
Indiferența e visul trucaț,
interminabila dilemă a frunzelor
Cineva își trage pașii pe furie
Și dezmiardă
Ce... ?

Instantanee

Privește l' despuieră zilei pe oca
de ceasornic
Ca într-o tulpînă
De mărimea liniștii
Tacticoase persoane scriu
Jurnale de seară
Ce mai rămîne de adăugat
Decît imaginații zîmbet
Și inocența miilor aceluși simptom necesar.

claudian cosoi

● Claudian Cosoi este un poet și este un tînr. El s-a născut în 1952 la Zalău-Sălaj, a învățat la Iași iar acum trăiește în Maramureș. Cosoi scrie multe poezii și încă de cînd a fost student la Iași unele dintre ele s-au publicat în revistele „Dialog” și „Opinia”. Poetice și cititorii „Luceafărului” — mult mai numeroși, firește — vor vedea — el ceea ce vedem și noi : un poet matur, adică un poet adevărat.

Mihai Ursachi

Despre mere

Și mai ales
îmbesc natura căzătoare
asemenea privirilor de vultur
sînt merele frumoase și bune din izvoare
și crude ele poartă sămîna
lăcăt și ascunsă în fecioria lor
și mai ales alături de mere de mireasă
iubito, nu țiam înșirat
din simburii de mere coliere.

Hades pentru Sapiro

Mi-a fost dat
să cobor înălțîndu-mă iar
în peștera albastră

pătrat al umbrelor și păsărilor arse.
Purtat eram ca un zmeu
în lumina, la mî scaldam Polifem.
Îl căutam pe Ionuț.
Alfome pleoapele se lipeau
în geometria gestului primar
eu m-am născut pe pleoapele mele
și trupul mi-l port
cu umerii curgînd printre degete
așezate pe genunchi.

Acesta e locul îmi zic
unde m-am despărțit de Ionuț
păsări mai mari sau mai mici
trăiesc în simbioză cu o lume de rîmă
și ceora știe să se joace cu focul
dar ce fac să fie acesta pe care
il vedem arzînd și-i fără de flăcări.
Aici printre altele
reptile erau demult încălzite
și iară Sapiro înnoată fără de brațe strigînd
Euridice Euridice ești ferice ești ferice.
Euridice Euridice ești ferice ești ferice.

Vestire pentru lumina din simțuri

Algele mărșăluiesc spre stele
la fiecare ruptură a lor
se aude o poartă
se aude mai greu și tot mai trîziu
ecoul căderii algelor
peste ele prin ele în ele
o singură dată deodată
algele se împart și petrec
lumina din ele.

edith iakșa

● Cred că a existat o dimineață de primăvară cînd minîndu-și, călare, circuzile pe Cîmpia Banatului, ingineria zootehnică Edith Iakșa a descoperit, deodată, că cea mai frumoasă parte a vieții ei, cutreierată de vînt și de soare — este chiar viața. Și cîntecul s-a născut în ea pe neașteptate, simplu, drept, limpede, sporîndu-i zîmbetul, și așa, luminos. Pe ca bucuria care l-a zămislit să nu se stingă nicicînd.

Sânziana Pop

La capăt...

Cercuri pleacă peste marea
Care seacă
Și mă strigă din adînd
Drum rotund

Casa e fără zăvor
De lît ușor
Pe fereastră aburită
Umbră piare răvășită
Zărite se desprind
Șerpi în singe cad din lîună
În ostrovul cărni alge
Vorba veștedă se sparge.

Ninge

Cu o tensiune vibrantă în
mușchi, artere, nervi și oase.

Ning,
lungile tăcerii semănate de o
dînce primăvară.

Ninge,
și nîgînd merg spre moarte
fulgii de zăpadă
nică nu știu aceste molecule de apă
cî floarea lor : fulgul,
acum în puterea lor cum moare ?

Ninge...

Și totul e bogat

Îmbrăcate sînt zidurile
de golul pămîntului,
ait de dornic de puritate.

Menire

Cînd apusurile
Nu-și mai au rostul
Culorile destrămîndu-se
În fum ;

Cînd toate dorurile
se strivesc
nepline, uitate
de ochii întredeschși ;

Atunci pe geana mea
Picătura de rouă îngheață
și așteptările se topesc
în zadarnice răsădiri.

Luciul buzelor mele,
Ca o petală mare
Scufundată în gîndurile unei
toamne reci.

george corobea

● George Corobea vine de neunde și de peste tot. E greu de spus dacă poezia sa este a unui începător, ori a unui condei îndelung exercitat. Oriicum, aflat la eozul destinului public, el aduce cu sine o viziune lirică personală, structurată în tipare cronice minufios concepute. Noul venit, cîruia versul iată cu precizie în materia amorfă a cuvîntului îi trădează firea de om „de poezie” (vădită și în prezenta moartea brănească), oarbește cu dreptul pe poarta Poeziei. Să-l întîmpînim cu firescul sentiment al bucuriei și încrederei...

Ion Segărcănu

Casa bunicului

Cenul meu m-aprește-acum
C-un strigăt legat de drum
Prin casa cu mese-nghete
Curge-ntruna colț de noapte ;
Luna plînge-n coșul mare
Somnul de palmă-mă doare,
Buznițe cu ochi de sticlă
Mă lovesc, nu mă sîdică,
Liliaci, păsări uitate
Zboară-n cîrangi de oale sparte ;
Cheie mută prin zăvoare,
Grădini, cîluți de mare,
Drumu-i lăcăt de urzici,
Prispa veche doarme-n cruci...

Primăvara

Pămîntul meu, zile cu zău,
Viori veșede-n zăvoi,
Timple-n flăcări tu dezdoi...
Ochii macină culoare,
Crește-n lîrbă Luna mare,
Vîntul luna de prin arini
Hornic trage-n sus tulpini ;
Arcuri, nod de anotimpuri,
Timpul meu coboară-n muguri
Înflorat de spini pe zare
Ochiul de frumos, mă doare...

Cimitirul eroilor

Cheia pămîntului
odihnește-n odaia lui ;
Deasupra,
zața-l vîntură
Dădăcini și mireasmă de flori...

Mă acopăr cu țecere —
un munte de durere-s
și-o iubire de brazil...

teatru

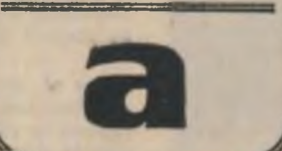
Necesitatea sintezei

Publicat în anul 1997-1998, studiul lui Dimitrie C. Ollănescu, Teatrul la români, editat competent, acum, de Cristina Dumitrescu, completează în chip necesar cunoștințele istoricilor și criticilor de teatru despre evoluția teatrului dramel și a artelei spectacolului la noi, în secolul trecut. Valoarea sa, alături de studiul Constantei Trifu (Cronica dramatică și începuturile teatrului românesc, Minerva, 1970) și de reditarea monumentală Istoria teatrului în Moldova, de T.T. Burada (Minerva, 1975), stă în gradul ridicat de organizare a informațiilor despre pătrunderea teatrului la noi, despre dezvoltarea artei actorului. Autorul urmărește atent și pasional emergența și materializarea ideii de „Teatru Național”, analizînd competent factorii pro și contra, cunoștințele directe dar și o bogată cantitate de referințe (632 note) dînd soliditate întreprinderii. Care este împărțită în două : în prima parte, autorul descrie, atent la detaliu, comparativ, „Datele, nărvurii, jocuri, petreceri, spectacole publice și altele”, elemente de etnografie și folclor precum și întuițiile sale asupra formelor spectacolului pre-teatral fiind revelatoare. D.C. Ollănescu, procedînd cronologic, cu o umitoare facultate de a transmite impresii de spectatori, vede jocuri de demult, autohtone, sau „transplanturi” mai recente : Brezina, Vasluceni, Irozi și Vîcileștii, sezoanele, balul, vechile jocuri din Moldova, Galii, Vrancea, Ardeal, Călușarii, Paparudele, protocolul de la Curtea domnească fiindu-i rezervat un loc aparte.

Partea a doua — Teatrul în Țara Românească (1798-1898) — amplă, cu bogate referințe și inserții documentare, transmite pastuina unui cărturar autentic, a unei personalități ca Di-

Marian Popescu

arhitectura

Trei certitudini

Ne propunem să continuăm serialul premiilor Uniunii Arhitecților pe anul 1980, început anterior, prin investigația celor 3 premii acordate în jemeții construcțiilor social-culturale, respectiv Ambasada de la Atena (arh. Constantin Săvescu, Vladimir Slavul), Sala sporturilor din Oradea (arh. Ionescu Vladimir și Sirbescu Mihai) și Hotelurile Orfeu, Amiral și Comandor — Mamaia (arh. Bureș Georgea, arh. Banciu Gabriel și arh. Crăciun Emilia). Deși cele trei construcții aparțin unor programe diferite (reprezentare, sport, loisir) ele au un numitor comun, calitatea compozițională a spațiului interior și exterior, aplicarea profesională asupra prețiozității detaliului, cit și reușita integrării cu alte forme de artă.

Realizare de o excepțională valoare arhitecturală și plastică, moment de referință pentru arhitectura noastră, ambasada din Atena este într-adevăr o ambasadă a arhitecturii românești în lume. Alături de Ambasada R.S.R. din Brazilia, proiectată de arh. Horia Hudă.

Din cauza amplasamentului pe un teren mic, între două construcții existente, pe o stradă în pantă, arhitecții au adoptat pentru o construcție monobloc, dezvoltată în jurul unei curți interioare, distribuind eterogenele funcțiuni de reprezentare, birouri și locuințe personale pe verticală, spre deosebire de consecrarea lor disperare în construcții pavilionare.

Prezența vitală și triplă a Ateinei contemporane a micșorat mărturisită greutate a proiectantului de a construi sub umbra sacra a Acropolei și a celebrat ambasade a Statelor Unite proiectată de marele arh. Walter Gropius, vecinătăți care pot înhîna și totodată

Cristina Suciu Moscu

televiziune

Improvizații

Privind programul de televiziune de la o oarecare distanță se înmuie câteva aspecte destul de importante. Ele nu sînt de amănunte, ci de ansamblu, de un echilibru firesc între evenimentul la zi și emisiunile cu pondere, pregătite din timp, ilustrînd o direcție de preocupări. Dacă evenimentul cotidian e tratat și el cu o oarecare îngrijire și cu sentimentul că importanța lui dispore a doua sau a treia zi (ceea ce n-ar trebui să diminueze doza de profesionalism și interes pentru fiecare imagine) nu același lucru trebuie să se petreacă și cu emisiunile de rezistență, rod al unei concepții de ilustrare a istoriei și culturii române. Emisiunile despre tradiții ale științei, ale culturii noastre naționale nu pot fi realizate cu aceeași rezim de azi pe mine. E nevoie de un plan de perspectivă, și rectorii care să studieze un moment, un scriitor sau istoria unei descoperiri și abia apoi să treacă la realizarea unei emisiuni reprezentative. Am văzut unele anchete sau debateri referitoare la o problemă sau alta. N-am văzut medaloane dedicate unor mari savanți și oameni de știință făcute la marea artă a meseriei, nu a improvizației, n-am văzut seriale științifice pregătite cu migală, simț de răspundere și respect pentru subiect, n-am văzut aniversări ale marilor scriitori contemporani, nici ale marilor oameni de știință, nu ni s-au oferit nici copii valde ale celebrilor Conexiuni sau Călătorie prin univers (difuzarea acestuia din urmă trebuie considerată ca un mare merit al televiziunii noastre pe seama muncii altora). Ceea ce ne oferă tele-

Cornel Nistorescu

ion gaghii

● Un debutant temperamental, tumultuos și subtil, se arată a fi Ion Gaghii. Surprinzător plăcut la el densitatea verbală, stăpânirea discursului liric, o anume dragoste pentru poezia solid articulată. Dacă simte mai presus de orice „aroma de carate” a cuvintelor, știe, în același timp, să surprindă, prin acuitățile neastepite, fondul inepuizabil al lucrurilor, un vers cum este acesta: „Arba peste turmele pierdute” fiind edificator pentru valențele multiple ale acestui poet în devenire.

Grigore Hagiu

Ars poetica

Prin singe îmi mai umblă catedrale
Pașii răscopți poteci îndepărtate
Și prelungia cea din spirale
Cercind cu cornul lunii să m-ajungă.

De-aita răi uitat pe ziduri goale
Pașii răscopți poteci îndepărtate
Sub fagulii plătiri ancestrale,
Dea ierburile clipei impietrite.

Zbor de năluci cu aripile frînțe
Și arcuiri de gândiri osindite
În lujerul luminii vor să-mplintă
Săgeata fulgerată de ispite.

Luaceferi moi îmi colbuesc privirea
Lăsând în golul ochilor sărutul
Ca să rotească-n el nemărginirea
Unde iubirea-și are începutul.

Cu degetul m-atinge ca pe-o coardă
Izbind-n căutări refrigerate
Și-n trupul meu mirific prind să ardă
Poeme cu aromă de carote.

Scrisoare

Tatălui meu

Din ochii verii-n strigătul de valuri
Nă arcuim cupole fără noaple
În lujerul curge și ne bate-n maluri
Muscind din noi felii de vise coapte.

E-aita pace-n prundul cugetării
C-oad cum peștii lunii se străduie
Lovindu-se din nopții depărtării
Zvîrlind în noi lumină ne-ncepută.

Și păsări grele trupul cînd ni-l fură
În zboruri junghiate și uitate
Rămînem doar-crin de soare-n gură
Rotîndu-n chip de minutare.

Cînd clipa-și arde talpa în cădere
Pe zurgălii vrîmii ce-adormire
Ne mișcăm în caldă adiere
În cîntec tors pe corile de liră.

Aprinsă torță din grădina lunii
Împurpură zăpezile căderii
Tribut doar trupul îl lăsarăm humii
Lumina însă ni-l amloza verii.

De-aceia cînd priviți spre bolta clară
Alteea stela ce vă fac cu mina
Scîlpirea lor în inimă să vă doară;
Străbunii noștri rotunjiră luna!

miruna runcan

● Miruna Runcan se prezintă de la început ca o poezie formată (desigur, e de presupus o ucenicie răbdătoare în spațiile versurilor ei de acum). Astfel, reușește să îmbrace într-o rețorică ușor agresivă o sensibilitate acută și vulnerabilă. Din acest subtil decalaj decurge nu doar modernitatea poeziei ei, ci și accentuarea emblematică a însemnat și o păstrare a spiritului, așa încît (după ce vremea și-a făcut datoria — treacă) putem spune (pluralul de reverență nu se justifică decît prin asocierea cronicarului la auditorul programului) despre înțelegerea nealterată de trecerea vremii. Așadar, în marile programe III a implinit 8 ani de funcționare, vîrstă respectabilă pentru ceva (cineva) care trăiește zilnic și încă cu mare intensitate. Chiar dacă tural de orizont va fi mlant (în mod firesc) de aerul aniversării (cînd se spun numai lucruri bune) baza obiectivă rămîne. Și ea rezidă din:

Marius Robescu

Prezentarea cadrului și a circumstanțelor

Grădina era, pe măgura-ndoielii
o grădina pădure,
și-n grădina o casă cu păsări la streșini
iar lingă casă fîntina, sora fîntinii...
Să te afli acolo de-odată
în aventura ocelui grădini,
singur să deschizi dimineața fereastra
spre nimeni.

să scoți opă din fîntină-amiază,
s-astepti seara ca pentru răgaz,
pentru brațul de flori din oadaie...
Să-ți cunoști măsura cu dragoste
zvîrlindu-te în plină ciudață aventură,
să te rezemi de tine
ca de o albă cîrjă de orb,
alt fel de blîndă soră fîntină.
Într-o grădină pădure
să te trezești într-o zi
așteptînd în tîhnă pedeapsa de-a trece
prin păcatul de-a fi fost și nu prea.

Cum sosește tăcerea

Tăcerea sosește nu pentru că se întunecă,
ci așa, din senin,
ca și cum pe poartă-or intra
nebagătu de seamă o ceată.
Nu lăsarăa urmei te sperie, nu,
urme nu lasă această atingere,
ci paraliză înceată o rostirii,
o purei rostirii...

sieși și friclii egoă.
Ca din afară venind, cînd de fapt dinăuntru,
de teama prea marei zgomet absurd,
ca din afară venind
— ce boală senină —
tăcerea își plouă plasa ușoară
asupra tipătului care însemnă exist.
— Te-vești draga mea,
oboseala te-nvală înțitul pas către moarte."
Nestîmțuri, fragili, oricît de puternici
ne picură acest venin spre ureche.
Și alții vorbesc pentru noi
răscofînd neputințele caste și terpe.
Urmă nu lasă această cenușă,
boală ascunsă-o aciciei rostirii,
o purei rostiri despre fire.

laurențiu cristescu

● În urmă cu cincisprezece ani și mai bine
afirmasem prea trezește de vizitatori (te afli
printre ei) și am pus bazele cenanului Nicolae
Labis și al unei (bineînțelese) efemere
reviste. Eram amîndoi elevi ai liceului Vlaicu
Voia din Curtea de Argeș. Noi, „independenți”
„bruscasem pacea „bătrînului” de la vechiul
cenanul „Gheorghe Popiceanu” pe care
l-am și deparat (fuzionînd).

Mulți dintre entuziasții anilor '60 și-au închinat
viata altor meserii și numai cîțiva
(cum se întîmplă adesea) am rămas întru
totul fideli poeziei. Nicolae Labis — Gheorghe
Popiceanu a fost un cenanu extraordinar!
Pentru tine, Laurențiu Cristescu, drumurile
au fost întortocheate: mă bucur că nu te-a
închis în „labirintul” și că, peste ani, pot să
spun ca și-n urmă cu cincisprezece: „cînd că
ești poet. Al terminat într-o vreme o facultate,
drenatul, și uite că nu te-ai dat bătut. Lucrînd
ca simplu muncitor într-o hală a unui Institut
de cercetări (I.C.P.T.T. București) și tot
ca simplu muncitor în halele nopții. Afli că
nu-ți plac cancelariile și hîrtogăle. Ce lucr
măsurat să ai puterea să nu-ți placă lucrurile
caldute unde nu se simte curentul, dar să
sprijini, totuși, de ne buzele hîrtiei: „Imn
scrisului — mintutorul”...
Bine-ai venit și rămiți cu bine!

Dumitru M. Ion

Veghe

Nestîind
Unde se termină lacrimile
Și unde începe să cîurgă
Singlele,
Nestîind
Unde se termină înțelepciunea
Și unde începe destinul,
Nestîind
Cînd mi-am pus masca
Și cînd îmi port chipul,
Aș vrea să te veghez cu viclenie.

Vecernie

În asfîntii ceruri ardeau speriate;
Pădurea pustie se culca la pămînt;
Clopote se rugau tălăii pentru mormînt;
Tu aduceai mingîiere cu brațul infrînt.

Nehotărire

Mă îndoiesc de lucrul fără reproș;
Mă îndoiesc de faptul
Că toți care joacă
Vor rida,
Mă îndoiesc că umbra poate orbi.
E o mare minciună să spun
Că numai gura vorbește,
E o mare minciună să spun
Că numai urechea aude,
E o mare minciună să spun:
E o mare minciună.

radio

plastică

muzică

La o aniversare

Salutam cu călvia ani în urmă apariția
și statornicirea unui program al
radioului cu profil distinct, numit T
(+ anul de rigoare), ceea ce voia să
însemne că el (programul) adică se
adresa tinerilor (tinerete). Păstrarea
emblematică a însemnat și o păstrare a
spiritului, așa încît (după ce vremea
și-a făcut datoria — treacă) putem
spune (pluralul de reverență nu se
justifică decît prin asocierea cronicarului
la auditorul programului) despre înțelegerea
nealterată de trecerea vremii. Așadar,
în marile programe III a implinit 8
ani de funcționare, vîrstă respectabilă
pentru ceva (cineva) care trăiește
zilnic și încă cu mare intensitate.
Chiar dacă tural de orizont va fi mlant
(în mod firesc) de aerul aniversării
(cînd se spun numai lucruri bune)
baza obiectivă rămîne. Și ea rezidă
din:

Constantin Stan

Ce noutăți au apărut în ultima vreme
pe programul III?
Dumnică, o emisiune de o oră „Clubul
artelor” (realizatori Titus Vișeu
și Dolina Papp Grădinaru) — o revină
a mai disperatelor 7 zile — 7 arte;
marți: „Laboratorul radiotelevisiunii
amator”, alternativ cu „Panoramă”
(emisiune de stîmță și tehnică); vineri:
„Sport, natură, tineret”; sîmbătă (cu
reluare marți seara) bilunat: „Labora-
toarele performanței”. În cîntecul aniver-
sărilor a 60 de ani de la crearea
Partidului Comunist Român, miercuri,
de la 11.30 „P.C.R. — educator și in-
drumătorul tinerii generații”.
Prinămă vom găsi timp (și spațiu
de a le consemna în cronici speciale)
de la urăm (lor și întregului program
III) drum bun, spirit tineresc și înalt
profesionalism.

Ultima după-amiază cu poetul Daniel Turcea

● În trecut încă atîta vreme încît să ne
simțim dezlegați sulește de grația
existenței lui Daniel.
Am fi putut spune că plecînd dintre
noi el a luat și ceva din noi cu el, dar în realitate
s-a întîmplat invers.
Ochiul lui mai privea sub sprîncenele noastre
și ne mai surprîndem încă surîzînd cu zîmbetul
lui.
Cu peste doi ani în urmă, cînd primăvara nu
se distingea încă de iarnă, noi doi am avut in-
fabulul privilegiu, să fim cu Daniel, trei.
Eram acolo, ca și cum ar fi știut că cineva
trebuia să scrie cuvintele pe care noi trei doar
le rostem, emoționată și delicată, Brîndaș
Gheltz te aștepta pe hîrtie.
Daniel dedica versuri de aer lui Valeriu, Valeriu
lui Nichita, Nichita lui Daniel.
După care, Nichita lui Valeriu, Valeriu lui Dani-
el, Daniel lui Nichita.
Daniel nemişcînd de față și nemişcîndu-și
revădea versurile, nici noi nu le-am făcut mai
bune decît erau alegînd — sperăm — cu decență,
cîteva secunde din acea după-amiază.
A fost ultima după-amiază cu poetul Daniel
Turcea.

Valeriu Pantazi și Nichita Stănescu

Nichita și Valeriu către Daniel

Nu cuvînt am putea avea
Ci doar un vers verde.

Nu alb am mai putea avea
În care astrul stă să stea.

Nu moarte am mai putea avea;
Lo tine am suit
Pentru iniția oară
Cînd ai răsarit
Lucațăr de seară!

Către Daniel

Respirare îmi pari tu printr-un plisc de vultur
singurătate sus de tot, sus de tot
cînd bărbătesco ta gingășie
o văd și tu o văd.

Infrigurat mă uit eu cu numele meu Nichita
la tine
Cum leneș și nedorbit plutești.
Știu că frigul tău înalt e și pentru mine,
știu că ești și tu ești.

Jos de tot unde stau,
de frică de leu și de leopard,
slîng ah! și tu!

Sus în frigul tău sus
ia-mă la tine frate
nu mă lăsa singur!

Nichita Stănescu

Valeriu către Daniel

Cum se aprinde coama de leu
vin Daniel în Cosmosul meu

intră înțeleptele mare din Pont
carnea e fragedă, căuțitul bont

gustă din peștele prins cu păcat
uită că gustul de vin l-ai uitat

scoate-ți picioarele din încălțări
carnea țî-e roasă de depărtări

apoi deschide-ți mantaua la bumb
lin odihnește-ți carnea de plumb

cum se aprinde coama de leu
dormi Daniel în cosmosul meu.

Valeriu Pantazi

Goga — destin literar și politic

● Literatura română părea a trece după
1900 printr-o apatie după marea mo-
ment al Junimii cînd apăr pe firma-
mentul poeziei românești numele lui
Octavian Goga. Volumul de Poezii tipărit în 1935
la Budapesta avu un ecou enorm din-
oace de Carpați. Chiar Titu Maiorescu, alii de rezervat
în opinii se interesă de surprînzătorul poet mo-
dificîndu-și cu acest prilej mai vechile lui pă-
reri despre incompatibilitatea dintre politică și
literatură. Noul venit intra glorios pe poarta
mare a literaturii române aducînd un suflu și un
spirit nou în poezia vremii. Constantin Stere,
mentorul „Vieții românești”, și-a găsit în acest
debut poetic un punct de sprijin revoluționar pentru
susținerea teoriilor sale literare politice. Goga
vorbea despre țărani cum nu se mai vorbise în
poezia românească pînă la el și idealul unității
naționale dincolo de granițele vremelnice insu-
fleșea poezia lui care mirosea a otavă și schiț
și în care se auzeau scriștii compunilor de fîn-
tini și rumoarea satului ardelen. Goga reușise
să dea pagini de poezie pară acolo unde ațitia
alții, mai înainte și după aceea, vor rămîne la o
literatură de simplă tendință politică. Culmina-
ția acestei poezii este, după G. Călinescu, Noi:

„La noi sint codri nerzi de brad
și cîmpuri de mătăso;
La noi atîta fluturi sint
și-atîta jale-n casă.
Privighetori din alți țări
Vin doina să ne asculte;
La noi sint cîntece și flori,
Și lacrimi multe, multe...”

Goga devine repede un poet popular, dar acest
succes nu-l relaxează coarda lirică. Poetul să
trage din rîndul oamnilor simpli ale căror nă-
zulințe le cîntă și al căror mesager se consideră
în chip ardent. Născut la Rășinari unde face
școala primară între fii de țărani. Goga, fiul
preotului din sat, merge la liceul ungureș de
la Sibiu alături de alii români, copiii de țărani
care și-au căștigat mediul original. Goga ter-
mină liceul la Brașov într-un tîmțat mai apropiat
de statul român nu numai geograficește. Viitorul
poet va face apoi studiul universitar la Buda-
pesta într-o societate multinațională din care
tînărul din Rășinari se retrage, alături de alii
colegi români în circulații izolate pentru a discuta
literatură și fantasmă de tot felul. Scriese în
Revista Ilustrată din Gherla, apoi la Tribuna
literară din Sibiu și în Lucașfarul budapestan
în 1902 semînd aici cu pseudonimul Nic. Otavă.
Ecolozina poeziei lui o marchează însă volu-
ntar de Poezii amintit al cărui răsănit a fost
foarte mare în toate părțile locuite de români.
Cititorii au recunoscut în tînărul care le vorbea
despre „jalea ancestrală a unui popor vechi” pe
poetul marilor idealuri sociale și naționale ale
vremii. Cîntarea pătîmirii noastre era cîntarea
pătîmirii românilor dornici să realizeze Unirea
tuturor românilor. Goga a fost, după definiția
lui Brăilleanu, un poet selectat de mediul recep-
tor. A avut cu alte cuvînt succes și a devenit
repede de tot un model. N-am înțeleg succesul
acestui poezii ca și al altor opere literare de marcă,
ale vremii, dacă am face abstracte de climatul
social și politic al societății românești. Cine face
analiza acestei societăți în jurul lui 1900 ajunge
inevitabil la concluzia că două erau problemele
care frîntura pe oamniul vremii: mai întîi
problema soală, adică țărănească, a cărei ex-
presie tragică aveau s-o dea răscoală țărănească
de la 1907, și chestiunea națională, adică situația
românilor îndolabi pe vremea aceea odată cu
teritoriul Transilvaniei în Imperiul Austro-Un-
gar. Luptele de emancipare socială și națională
ale românilor din defunctul Imperiu, a se vedea
numai cazul celebrului Memorandum și a pre-
sesului care l-a urmat la 1894, au avut un mare
ecou peste granițele imperiului și cum era și fi-
zic mai ales la frații de singe și transilvăneni.
În acest climat au apărut poeziile de de-
but ale lui Octavian Goga și, date fiind condi-
țiile, cariera lor literară a fost glorioasă. Prezen-
ța poetului a fost resimțită curînd ca o prezen-
ță politică și rolul său între fruntașii mișcă-

M. Ungheanu

Pavel Codîlbă „Compoziție cu filodendron”

Pictură și desen

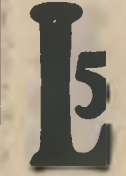
În sfîrșit, un nou și revelator con-
tact cu pictorul Gheorghe Mazilu, pe
care îndelungata ascetă a creației pă-
rea să-l fi răsturnat în stadiul de
expoziție. Lucrările prezentate la „Si-
meza” expun, propunînd în același
timp o rezolvare grăitoare, obșesia re-
latiei dintre sine și spațiu, ca proiectie
a dimensiunii spirituale a artistului.
Discreditat elaborările tehniciste-de-
monstrative, vizînd o orgolioasă siste-
matică a universului plastic, Gheor-
ghe Mazilu își supralicitează resozu-
rile interioare subiective, asociate
unei gândiri plastice experimentale,
mărturisindu-se în contextul unor me-
tafore plastice de o mare puritate. Pin-
zele, rod și unei îndelungate decențări,
plac, suscită și nelămuresc în cele din
urmă. Dar pictura ca și descu-
nele, nu se dezvăluie de la bun
început nici ochiului avizat, ceea ce
face necesară asumarea unei spore
responsabilități în procesul receptării.
Panoramă, exponatele alcătuiesc un
ansamblu de profile cromatice inte-
grate într-un spațiu unitar a cărui
coerență e asigurată de o rețea subtilă
de linii și culorale. Pinzele par să as-
cundă monada unei gândiri metafiori-
zante, încîfrînd mesaje enigmatice.
Dar ipostaza acestei afirmări poate fi
adecvată doar într-un plan superfi-
cial pentru că în esență, valoarele afecti-
ve le coplesesc pe cele spirituale. Se
împune cu predilecție expresia senso-
rială de forme nestandardizate și nu-
ante cromatice ce pot reprezenta ve-
hicule de expresie, înlănțuite în rit-
muri pure de acorduri tonale. Planurile
superioare sint invadate de un spațiu
alb, ca un reflex de fidelitate față de
structura fiziologică a viziunii pure,
exprimînd o decantare fină a bagaju-
lui vizual. Tehnica folosită corespunde

Dorin Măran

Seducția baghetei

S-ar putea separa cel puțin două ni-
vele în înțelegerea personalității unui
dirijor. Expresivitatea gestului, pu-
tîntă acestuia de a sugera imediat privi-
torului impresia de natură, de
stil firesc de comunicare, „limbă” mai
mult sau mai puțin densă de un
locutor mai mult sau mai puțin locva-
ce folosind exprimări colorate sau ob-
servînd cu atenție sensul imediat al
cuvintelor, limbă vorbită cu inflexiuni
fonice bine marcate sau cu intonație
retrăgîndu-se deliberat într-un plan se-
cund pentru a permite prim-planul
sensului „cuvintelor”, veritabilă a doua
natură a dirijorului — toate acestea
sînt elemente pe care publicul le vede,
pe care orchestra le interpretează însă,
interpretarea fiind o rezultantă a vi-
ziunii dirijorale propuse orchestrei și
a posibilităților acesteia de a se „su-
pune” gestului dirijorului. Cînd dirijor
la pupitrul filarmonic este Roberto
Benzl, aceste două trepte se prezîntă
împede pentru că promptitudinea și
fidelitatea cu care orchestra răsunde
este consecință directă a natura-
letii expansive a gestului. Ceea ce de-
vine interesant în asemenea momen-
te, cînd realizarea se subnotează des-
chizîndu-se cadrul larg al libertății
semnificative, este tocmai „ritmul” lu-
crărilor deninzînd de temperamentul
dirijorului; iar faptul devine cu atît
mai interesant cu cît încandescenta di-
rijorului francez are comun cu spe-
cificul enescian doar formarea comu-
nă în creuzetul culturii franceze. Rap-
sodia a doua de George Enescu permite
„oscilații” interpretative și de-abia în-
terpretarea acestora devine semnifica-
tivă fiind, de cele mai multe ori, pro-

Viorel Crețu

ESEU Fantasticul, dimensiune a «prozei scurte» românești (VIII)

magiul în variantă autentică fantastică constituie, indiscutabil, elementul cheie solicitat a redimensionării din unghi fantastic narative ale navelor Sărmanul Dionis, care începează în momentul în care Dionis (devenit călugărul Dan) încheie pactul cu anticarul Riven (devenit astrologul Ruben). După „sedinta” de inițiere, analizată în secvența anterioară a eseului nostru, asadar, urmează marea scenă a „pactului cu diavolul” surprins într-o pagină de fantastic în toată privința memorabilă. Ideatic, nouitatea punctului de vedere emblematizat în împrejurarea că, respectiv „pact” nu se produce cu cărțile pe față, la mijloc aflându-se gestul unei subtile înșelătorii pe care Ruben o administrează exaltatului său învâcțat, Dionisie, este victima propriei credințe. Ceea ce este în viziunea lui Ruben în litera ei. Are o încredere orărbă în mecanismul ei magico-eteric, considerând-o ca pe un dat obiectiv existent, dobândit pe calea inițierii strict livrestice, o cale neinstare, deci, a-și solicita un anume „preț” pentru „serviciile” aduse. Psihologic, eroul este exponențial un caz de „sminteață” în sensul masiv stimulat de excesiva sa „visătorie” cărturărească. Incapabil a face distincție între potențialitatea teoretică „obiectivă” a agentului astrologic în cauză și condiția practică de valorificare a acestei potențialități, el nu realizează nici o distincție faptică ce constituie parte într-un asemenea pact magic, având drept clauză „vinzarea” propriei identități umane. Ca urmare, încrederea sa în bătrânel Ruben este nelimitată, transformându-l, firesc, într-o ardentă iubire filială: „Ruben își netezi încet barba și o adăcă în listare era scrisă în fata lui bătrân și în celea leaptă. Dan îl strătu mină. Nu erau să se despartă pentru totdeauna? Ruben rusec cu degetele muclei căzute al luminării și se văzu în lumina vie că ochii lui erau plini de lacrimi. Amindoi se sculară și Dan s-arcună la ritul lui plingător ca un flu ce n-are să mai vadă pe tatăl său”. Ceea ce este în viziunea lui Dan văzut — face ca „ochii minții” să fie literalmente anihilat și, ca atare, eroul este pus în imposibilitatea de a sesiza adevărata identitate a lui Ruben, aceea de diavol: „Dar îndată ce leși Dan, îndată ce coborise scările cu cartea subțori și ridicând cu mina unghia pe a rasec și șlac... casa se prefăcu într-o peșteră cu pereții negri ca cerneala, lumina de ceară într-un cărbune plutitor în aer, cărțile în besici mare de sticlă, la gură legate cu pergament, în mijlocul cărora tremurau într-un fluid luminos și viușu dracii mici și zburători de coarșă, zburându din piciorușe. Ruben însuși se zbîrzi, barba deveni lăptoasă și-n furcilele ca două bărbi de tap, ochii îi luceau ca feratice, nasul se strâmă și se uscă ca un clotur de copac” etc. Cît despre planul lui Ruben-diavolul de a-l prinde pe călugărul Dan — țelul, deci, aljitorul pe pămint al Divinității în cursul situației nu e mai puțin explicit: „...Rihhizi zise, încă un suflet nimitic cu totul! Dracii se strimbură rîzind în besicile lor și se dădeau peste cap, iar Sătana își întinse piciorușele lui de cal, răsufind din greu. — Mult a trebuit din 1-am prins în lat pe acest călugăr eteric, și de ce să-mi răhhi... hih... toși... toși... are să-l nimească bătrînel meu dumă. I-am spus că nu-l poate veni în minte gîndirea înamă de numărătoarea cărții... trebuie să-i vie... trebuie să-i vie. Mie de ce mi-avea venit? Pentru că trebuia să-mi vie...” Normal, așteptările lui Ruben-diavolul nu sînt cu nimic înalte. Călugărul Dan îl îndepărtă de intrutul programului. Practic, pactul cu diavolul forma pactului încheiat de Dan cu umbra sa. E un prilej, totodată, de a nota un alt „impruntru” spectaculos, ducîndu-ne cu gîndul, între altele, în Istoria stranie a lui Peter Schlemihl de Adalbert von Chamisso și la tezură mitică folclorică înscrisă și el în conștela leit-motivului fantastic, ce stă la originea binecunoscutului navel. Comparînd însă Sărmanul Dionis cu scrierea lui Chamisso, sub acest raport, sesizăm numai deosebirile esențiale. Într-o discuție a lui perspectiva uman-existențială din care este abstrahat și implicit, viziunea epică asupra acestuia. Pe scurt spus, este de observat că, așa-zicînd, motivația strict lucrativă a pactului cu diavolul (un pact constient acceptat, prind, deci, o psihologie individuală într-o totulă cotronită de activități deșănate) este deosebită de cea din navela lui Adalbert von Chamisso, în navela lui Eminescu absentează cu desăvîrșire. Înconșta cu

care călugărul Dan cade în cursa întinșă de Ruben-diavolul este emanția sublimă lui vanității de a-și lua în stăpînire efectivă propriul „arhău” și de a putea avea în acest chip acces la cunoașterea absolută. Mai mult decît atât, chiar și această devorantă sete de absolut își refuză orgolioasă desertație de a se exercita în abstract, adică prin eludarea de către erou a însăși condiției lui umane. „E un moment mare — monologheză Dan în momentul cînd are revelația completă și desînșă de umbra sa —, să mă cuget mai puțin și să-mi dorit-am de cînd sunt ceva pentru mine? numai pentru mine?... Nu. Din rugăciunile mele am lăsat-o vreedată pe eu. Din gîndirea mea a lipsit ea? Maria? O, nu! De cite ori am dorit vreo putere extraordinară, numai pentru ea am dorit”. Și mai departe: „O! Nu o duc într-un pustiu, unde să nu mai fie nimeni-nimeni decît eu și ea; să cobor stelele cerului în întinderea albă, ca să semneze cu ostrii de flori de aur și de argint; lacuri albastre și limpezi ca lacrima, să se alege prin cărările tănuite, prefăcîndu-se a luzi de amorul meu și să se-o urmească... Nu, fără ea, ar fi răul pustiu” (s.n.). Vazăciua, acesta este mobilul intim uman al pactului, impresiunea tocmai prin completă lui încărcătură afectivă. Iubirea ca resort al asprității spre transcendentalism paradisiac este prețul pactului încheiat de Dionis cu diavolul. Faptul este încărcătură poetică în idealitatea romantică sub semnul căreia se structurează, pe una din direcțiile ei dominante, filozofia erosului la Eminescu.

Nu incapa îndolăcă de o asemenea turună a sensurilor apare subtil și eficient tributară postulatelor etice sub auspiciile cărora se derulează „românul” de iubire în basmul popular și, consecință, înscrisă în basmul cu emblematice, respectiv, în Făt-Frumos din lacrimă. Dealminten, nu scoțim deloc exagerată afirmația că însăși aventura titanian-planerară, derulată în decursul celui-lui al lui Dionis, cînd este împreună cu Maria, „calchiază” în spiritul ei, conținutul o poezie denotată nașiv, schematic, basmului Făt-Frumos din lacrimă. În altă ordine de idei, reflexul modului aparte, determinat de circumstanțele existențiale ideale, în care Dan își „vine” umbra atrage după sine un tip de narațiune fantastică cu totul diferită de aceea a prototipului medieval german. Fantasticitatea realist-conștientă din proza povestea a lui Peter Schlemihl lipsește cu desăvîrșire, dominantă fiind aici în decursul cosmice călătorii a celor doi tineri îndrăgostiți, imaginea fastuos-paradisiacă a basmului cult. Tudor Vianu analizează magistral, în Arta prozatorilor români, inegalabilă tehnică descriptivă din proza emblematice, așa că nu mai insistăm în această direcție. Ne mărginim doar să subliniem că, în Sărmanul Dionis, această virtute stilistică a prozatorilor se pune, cu excepțională forță de persuasiune estetică, în slujba viziunii epice fantastice, potențîndu-l conținutul sub raportul atmosferic. Este vorba de ceea ce am denumit înzicibilă care, în cele din urmă, cristalizează în indiciabil și tulburătoare vază emblematice. Să nu amintim, între altele, de umătorul scurt fragment în care este imaginat „vizul solar” al lui Dionis: „Odată el își simți capul plin de călăuză, în care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta, stelele păreau că se mică după tactul lor; ingerii ce treceau surzind pe lingă el, înghină cîntărilor ce lui îl treceau prin minte. În holme de argint, frunți ca ninoșoare, cu ochii albaștri, care luceau întunecat în lumea cea toară, cu sinuri dulci, clare în mintea lui bătrăta,

FĂURIREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN — NECESITATE ISTORICĂ (1)

Poporul român, în lupta sa multimilenară pentru apărarea ființei sale și a gîlci strămoșilor, pentru libertate socială și unitate națională, și pentru asigurarea progresului, a avut de parcurs în toate orinduirile social-economice prin care a trecut un drum lung și înnoios, în care s-a confruntat, nu o dată, cu numeroase obstacole.

Forțe sociale dintre cele mai înaintate ca și personalități, de seamă cu o viziune și claritate deosebită în fruntea maselor populare, a întregului nostru popor, de-a lungul milenilor, pe acest pământ al Daciei străbune și-au adus contribuția hotărîtoare în realizarea acestor deziderate fundamentale.

Apariția în viața social-politică a țării a clasei muncitoare, ca urmare a proceselor economice obiective din societatea noastră, țara socială cea mai revoluționară, mai avansată, condusă de partidul ei revoluționar și-a adus o contribuție deosebită la înfăptuirea unor decizii politice în fața cărora stătea poporul nostru în epoca modernă, dezvoltarea industriei, rezolvarea problemei agrar-fărănești, curățirea independenței depline a statului român, apărarea suveranității lui, făurirea statului național unitar, democratizarea vieții social-politice a societății românești etc., etc. În același timp, ea a dat un nou imbold luptelor de clasă, sociale și naționale, pentru lichidarea exploatarea omului de către om și făurirea noilor orinduirii sociale socialiste.

Istoria poporului nostru, a proletariatului, a mișcării revoluționare, demonstrează că puterea că partidului clasei muncitoare a fost în secolul al XIX-lea și care la congresul istoric din mai 1921 stătuind răscoală să organizeze pe teritoriile României întregi, fiind primul partid organizat la scară întreagă și care, adoptînd noul program comunist de acțiune, — de aici și denumirea nouă a partidului de socialist-comuniști, prin care se reliefa și claritatea trecerea la organizarea luptei claselor muncitoare și instaurarea unei politici a celor ce trăiesc, a continuat pe o treaptă superioară a mișcării revoluționare ale maselor populare, ale forțelor progresiste revoluționare, ale poporului român.

Prin aceste răstăniții noi, înaintea partidului revoluționar al clasei muncitoare din România, care avea să determine marile transformări și realizări ale poporului român în etapele următoare, congresul istoric din mai 1921 reprezintă o etapă superioară în procesul continuității, maturizării și afirmării mișcării muncitorești revoluționare din România, etapă manifestată nu ca un fenomen întâmplător sau ca urmare a determinării unor factori din afară, ci izvorînd din rădăcinile adînc implantate în solul românesc din care a luat naștere și s-a dezvoltat încă cu un răvac în următoarele decenii, tradiția îndelungată de activitate politică a muncitorilor români.

Lupta multimilenară a poporului nostru pentru dreptate socială și libertate națională, tradițiile progresiste și democratice din țara noastră, intensificate odată cu apariția modului de producție capitalist, au creat climatul favorabil pentru întărirea și dezvoltarea mișcării muncitorești. Ea avea să fie înfăptuită în primele decenii ale secolului al XX-lea, în urma revoluției, tradiția îndelungată de activitate politică a muncitorilor români, care au fost cunoscute de timpuriu la noi. Aceasta explică și apariția în România, relativ devreme și a procesului de organizare profesională și politică a muncitorilor.

Un moment de mare însemnătate în afirmarea clasei noastre muncitoare pe principiul luptei de clasă l-a reprezentat înființarea la 1 octombrie 1872 Asociației generale a lucrătorilor din România care și propunea pentru prima dată în istoria mișcării noastre muncitorești organizarea lucrătorilor din toate ramurile de producție din întreaga țară și lupta împotriva „a tot ce e vătămător lucrătorului”. Pe drept cuvînt, prin existența acestei organizații sîntem printre primele țări din lume care și-au creat la scară națională organizații revoluționare muncitorești.

Întrucît autoritățile au interzis activitatea acestei prime organizații politice muncitorești, după cucerirea independenței depline de țară, în România prin războiul din anul 1877-1878, lucrătorii din țară au creat în țara noastră organizații revoluționare muncitorești, care au fost cunoscute de timpuriu la noi. Aceasta explică și apariția în România, relativ devreme și a procesului de organizare profesională și politică a muncitorilor.

Muncitorilor — în vremele din urmă și-au desfășurat activitatea, afirmîndu-se din ce în ce mai mult pe arena vieții social-politice, trimițînd chiar doi deputați socialiști în Parlamentul țării, fapt important remarcat de Friedrich Engels.

Partida muncitorilor, desfășurînd și activitatea răzlețită, la nivelul orașelor și a conducere centralizată și un statut corespunzător la scară întreagă țării, cu toate că avea un program ideologic, nu s-a putut să albe asupra țării o influență preponderentă. De aceea se impunea cu acuitate convocarea Congresului național care să statuteze structura și centralizarea în fapt a partidului muncitorilor.

Crearea în 1893 a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România „a intrat în istoria noastră — după cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca un moment de excepțională însemnătate pentru destinele luptei revoluționare a proletariatului și a maselor muncitorești”, ca momentul ce marchează centralizarea organizațiilor politice ale clasei muncitoare pe plan național. Partidul clasei muncitoare din România, constituit pe baza principiilor socialismului științific, a teoriei de clasă a lui Marx și Engels, și-a asumat din prima clipă misiunea istorică de a conduce lupta revoluționară pentru cucerirea puterii politice de către proletariat și celelalte clase muncitoare de la orașe și sate, pentru transformarea socialistă a societății românești.

„Anul 1893 — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — este anul nașterii deosebite a revoluției, pentru că avangardă, al clasei muncitoare din România.”

Programul partidului marxist al clasei muncitoare din 1893 a ținut și ținea seama de etapa în care se găsea mișcarea muncitorească, de capacitatea organizată și de maturizarea ei politică și ideologică. Astfel în 1893 se prevedea ca sarcină a social-democrației „de a organiza proletariatul, de a organiza poporul român și de a face constient de menirea lui istorică și de lupta pe care trebuie să o ducă”. Principala îndatorire a social-democrației se sublinia în acel program — era „organizarea politică a poporului muncitor, arătarea pozițiilor lui actuale și a pozițiilor pe care trebuie să o aibă, ce este el și ce trebuie să fie, care e menirea lui istorică”.

Maturitatea clasei muncitoare, a mișcării muncitorești din țară, în anul de început al secolului al XX-lea, la întărirea buzei proletare a organizațiilor politice ale clasei muncitoare și, implicit, la consolidarea acestora, precum și a implicării sindicale, la ridicarea capacităților lor de acțiune revoluționară. Partidul muncitorilor, cu toate că avea să se resimtă, pentru scurtă vreme, la nivelul central, s-a făcut prezent în viața social-politică a țării, prin continuarea activității Cluburilor muncitorești și apoi a cercurilor socialiste „România muncitoare” și care au jucat, în continuare, rolul de organizații de partid locale.

Prin decizia de a se reuniți, pentru scurtă vreme, la nivelul central, s-a făcut prezent în viața social-politică a țării, prin continuarea activității Cluburilor muncitorești și apoi a cercurilor socialiste „România muncitoare” și care au jucat, în continuare, rolul de organizații de partid locale.

Analizînd documentele programatice din 1907, partidul politic al clasei muncitoare s-a afirmat sub denumirea de Uniunea socialistă din România „Datorită Uniunii socialiste din România ca și a oricărei partid socialist — se sublinia în Programul adoptat — este locm să caute ca prin expulsiunea neîntreruptă a sensului dezvoltării economice existente, prin dezvoltarea vîrjămintei adînc ce există între decă și capital, prin îndrumări sistematice și inteligente a luptei de clasă a proletariatului, să-l organizeze și să-l pregătească pentru marea luptă, pentru definiția sa dezrobire”.

Caracterul revoluționar al Uniunii socialiste din România, ca partid revoluționar de clasă rezultă și din statutul adoptat cit și din întreaga sa activitate.

Congresul socialist din 1910 a statuat existența partidului clasei muncitoare sub denumirea de Partidul Social-Democrat din România, care s-a proclamat în mod solemn: „vîlstar al vechii rădăcini socialiste pe care nimic nu a putut-o distruge”.

congresele socialiste internaționale”, el și urmărește „desființarea exploatarea muncii sub orice formă și înlocuirea ei prin socializarea mijloacelor de producție, inclusiv solul, a mijloacelor de transport și de schimb. Ca sarcini concrete, Partidul social-democrat — se menționează în Program — VREA SĂ CUCEREASCĂ PUTEREA GUVERNAMENTALĂ (subl. n.s.) ca unul din mijloacele de prefăcerea socialistă”. Este pentru prima dată cînd găsim formulată o asemenea idee, care ce denotă că revoluționarii români, față de 1893, cînd și-au pus în programul lor doar ideea recunoașterii de principiu a socializării principalelor mijloace de producție, iar activitatea lor practică era redusă la „propagandă și organizare”, acum în 1910 acest program se completează judicios prin sublinierea că „în acest scop P.S.D. vrea să cucerească puterea guvernamentală”.

În același timp în programul adoptat se aprecia că P.S.D. este „un partid revoluționar”, intrîndu-se deosebire de partidele burghize „a căror activitate nu trece de organizarea judicious prin sublinierea că „în acest scop P.S.D. vrea să cucerească puterea guvernamentală”.

În programul din 1910 se mai specifică că Partidul clasei muncitoare se afirmă în apărarea intereselor întregii națiuni, ceea ce este, firește, un nou și mare pas înainte spre înțelegerea misiunii istorice a clasei muncitoare. În 1914, un nou statut al partidului muncitorilor este adoptat, în care, arăsa apare un element calitativ și organizatoric de importanță, anume înțelegerea și afirmarea menirii istorice a clasei muncitoare. În articolul I se specifică: „Partidul Social-Democrat din România urmărește organizarea proletariatului român pe terenul luptei de clasă și înțelegerea internațională a muncitorilor, pentru cucerirea puterii politice (subl. n.s.) în vederea socializării mijloacelor de producție (fabrici, ateliere, pămînt, mijloace de transport și de schimb) adică transformarea societății capitaliste bazată pe exploatarea muncii într-o societate socialistă întemeiată pe munca liberă și socialistă”.

Era astfel sintetizată în lumina socialismului științific, rodul activității teoretice și practice a socialiștilor români desfășurate în timp de aproape 100 de ani, pe solul realităților românești. Aceasta conținea programatic, exprimînd cu claritate poziția revoluționară, consecventă a partidului clasei muncitoare din România, era una dintre cele mai înaintate la vremea aceea din mișcarea muncitorească a secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea și a preconiștat soluții concrete, dintr-o perspectivă istorică, la trecerea de la revoluționare și organizatorică, puterice ancorată în realitățile țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frământau societatea românească la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale se